DM MAGAZIN

Sorok a tanyákról

Mostanában a külterületen élők sorsával sokan foglalkoznak. Társadalmunkban a várostól, falutól messzebbre is ellátnak. A tanyaiak gondja mindnyájunk gondja. Az ott élőkért fogunk össze, s azon igyekszünk, hogy a múltból örökölt hátrány minél előbb eltűnjék, s úgy éljenek a határban is, ahogy élni kell. Államunk támogatja, ösztönzi a tanyai lakosság életkörülményeinek javítására tett kezdeményezéseket. Jó néhány intézkedés látott napvilágot, s remélhetőleg ezután sem kerül ki fókuszunkból a tanyák ügye. A külterületi lakosság helyzetének jobbításáért munkálkodik a Hazafias Népfront is. Nemrégiben bizottsági ülésen hangzottak el vélemények, javaslatok a tanyák érdekében.

A kívülállónak bármennyire is romantikus a tanyai élet, a tanyák sorsát a táblásítások, a nagyüzemi parcellák, a hatalmas gépóriások léte megszabja. Igaz, hogy jó pár évet, évtizedet lelapozunk a naptárból, mire végleg eltűnnek a tanyák. Hiba lenne viszont, ha mesterségesen, adminisztratív úton siettetnék pusztulásukat, mert ez bizonyos hátrányokat, feszültségeket okozna a társadalomnak. Nem is teszi ezt egyetlen tanács sem, hiszen határozataik, irányelveik mind a külterületen élők javát szolgálják. A tanyákra még sokáig számítanak.

Ahová kell, oda adnak segítséget, ahová nem érdemes, ott a sorsára hagyják a tanyát.

Csongrád megye népességének 15,3 százaléka — több mint 7 ezer ember — lakik külterületen, 2 ezerrel kevesebb, mint 1970-ben. Az elmúlt hat évben közel 20 ezren költöztek belterületre. A hetvenes évek elején még 28 ezer 697 tanyát tartottak számon, a tavalyi adatok már arról informálnak bennünket, hogy 1890-et „felfaltak" a nagyüzemek. A közben eltelt idő alatt 1608 tanyából elköltöztek, s azóta elhagyottan romosodnak.

A szegedi járásban közel 6 ezren élnek a határban, a megye tanyán élő lakosságának 56 százaléka. Sorsukat jobbára a homok formálja, és sokuknak a homok ad megélhetést. Nincs éppen nagy bajuk vele, mert jóval a megyei átlag alatt van a belterületre költözők száma, ami azt jelenti, hogy itt jobbak a feltételek, mint máshol, többen képzelik el még most is a jövőjüket falutól, várostól távol. Sokan közülük „kétlakiak", a nyarat a tanyán, a telet a faluban töltik. Az elmúlt hat évben 489 új tanyát is építettek, szabályellenesen. Rájuk a visszavonásig érvényes, úgynevezett fennmaradási engedélyt adtak ki. Ahol már villany és víz is van, ott könnyebb az élet, és ilyenkor nem állhatja útját a fejlődésnek az elavult szabályozás. Talán ezért is maradt meg ez az „őszvérmegoldás", lehet az is, hogy akinek kenyeret, megélhetést ad a tanya, az még a törvénnyel is kikezd.

Alakul viszont egy újfajta tanyai élet, ami napjaink divatja. Ez a hobbi- vagy víkendtanya. Sokan, akik nem a mezőgazdaságból élnek, pihenésre, üdülésre vásárolnak maguknak külterületi paskomot, ahol csendet, nyugalmat, kikapcsolódást keresnek. A hét végén a szabad idő hasznos eltöltése a cél, nem pedig a haszonszerzés — ezért szálltak síkra a felszólalók a népfrontülésen, ahol a megyei elnökség mellett működő város-, községpolitikai és gazdaságpolitikai bizottság a tanyákon élők helyzetével, jövőjével foglalkozott. A vitában a többség a külterületi települések javára szólt, hangsúlyozva a megfelelő megkülönböztetést tanya és tanya között. Ugyanis más az, ha valaki ott él, és megint más az, ha valaki haszonszerzésre használja azt. Volt rá példa, hogy egyesek bértanyákat tartottak fenn. Napszámosokkal dolgoztattak, évenként több tízezer forintot zsebeltek be, pedig nem fogták érte egyszer sem a villa nyelét. Nyilvánvaló, ők is a tanyáról élnek, csak másként ítéli meg a társadalom. Nem lehet egy kalap alá venni azokkal, akik hajnaltól sötétedésig törik-zúzzák magukat sorsuk jobbulásáért.

Egymaga a tanyai ember nem tudna kilábalni múltból örökölt hátrányából, ezért szüksége van segítségre, kapaszkodóra, amit a társadalom meg is ad. Államunk a tanácsokra bízta ezt a nehéz feladatot. A szakigazgatási szervek sokat tettek az asztalra. Elég, ha csak a villamosított külterületi lakások arányának növekedését nézzük. Az összes tanyák egyharmadában már ég a villany, s a megyei felmérések szerint 1985-ig még 7 ezerrel növekszik ez a szám. Ennyit tartanak indokoltnak a Csongrád megyei tanácsnál is.

Kétségtelen, a villany, az elektromosság a legnagyobb segítség a tanyákon élőknek, de ha már van petróleum nélküli lámpás, akkor már nagyobbak az igények. Kell háztartási gép, mezőgazdasági kisgép, és kell víz, hogy legyen fürdőszobás lakás a belterületen kívül élőknek is. A víz még gond a tanyákon. Ami van, egészségtelen, ivóvíznek nem alkalmas. Sokfelé még ásott kutak vizét isszák, s ez az ott élők egészségére ártalmas lehet. Általános megoldásként kínálkozik, ami már sokfelé gyakorlat, fúrjanak kutat a tanya közelében. Mindez persze költséges, hiszen ha már ott a villany, akkor is belekerül jó tízezer forintba, mire iható vizet hoznak fel a csövek. Ahol meg nincs villany, ott még drágább, mert a szivattyút motorok hajtják, és ez viszi a pénzt. A palackos ivóvízzel való ellátás volna a megoldás, de még ez gyerekcipőben jár nálunk.

Ha már van összkomfort a tanyán, felbomlik a zárt közösségi élet, az emberek nemcsak piacra vágyódnak, hanem szórakozni, kikapcsolódni is. Ehhez jármű kell, amivel mozoghatnak. A szegedi járásban Üllés—Ruzsa, Bordány és Zákányszék között mintegy 13 millió forint értékű pormentes utat építettek. Könnyít a kint élőkön a mezőgazdasági nagyüzemek úthálózata is. A szegedi járásban sok gépkocsi a tanyai lakosok tulajdonában van, az összes tanyai gépkocsik 56 százaléka. Bár 385-re emelkedett a tanyás területeket érintő autóbuszok száma, mégis a „fő piacoló" a személygépkocsi.

Napjaink előnye, hogy nem mindig a parasztember jön a városba vásárolni, hanem olykor kimegy a bolt is eladni a földekre. Sok még a tennivaló e téren — hangzott el a tanácskozáson —, de már az eredmény jelentős. A tanyaiak érdekében a kereskedelmi hálózat technikailag is fejlődött. Ma már a vegyes boltok zömében, az italboltok többségében van hűtőgép. Gond viszont, hogy ezek a kedvezmények sem tudják megfogni, tanyához kötni a fiatalokat, és ez meghatározza a tanyák jövőjét.

Cél az, hogy a jövőben minél többen, minél hamarabb beköltözzenek a belterületre, hogy gyorsabban felszámolódjanak a kedvezőtlen körülmények, de addig is, amíg ez a folyamat tart, nagyobb figyelmet fordít a társadalom a tanyákon élőkre. Csak egyet ragadunk ki a tenni akarás példái közül, amelyet a népfront ülésén is többen említettek: jó lenne, ha minél több egyedül élő, idős tanyai ember kapna naponta meleg főtt ételt. 1970-ben csak hárman láttak el gondozónői teendőket, tavaly már 28-an járták a tanyavilágot, hogy segítsenek a magukra maradottakon.

Mindez a társadalom tenni akarását mutatja, amiből kiveszi a részét a Hazafias Népfront is.

MAJOROS TIBOR

A barátságért — Odesszában

A Szovjet—Magyar Baráti Társaság Odessza területi szervezete fontos feladatának tekinti Csongrád megye és Szeged MSZBT-szervezetei között 20 éve létrejött kapcsolat ápolását. A társaság munkájában aktívan részt vesznek az odesszai terület ipari és mezőgazdasági üzemei, közép- és felsőfokú tanintézetei, intézményei és hivatalai. A baráti kapcsolatok erősítése terén különösen kiemelkedő munkát végeznek a műszövetgyár, a Leninről elnevezett konzervtröszt, a kábelgyár, a Mecsnyikov I. I. Egyetem, az Usinszkij Pedagógiai Főiskola, az Élelmiszeripari Intézet, az 58. sz. középiskola, a Filatov Szemészeti és Szövettani Intézet, a „Rosszija" kolhoz és több más intézet alapszervezetei.

A baráti kapcsolatok hatékonyságának növelését szolgálja a testvérvállalatok munkamódszerének tanulmányozása és átvétele, a felsőoktatási intézmények tanszékei közötti együttműködés továbbfejlesztése, a kutatói, oktatói és hallgatói csoportok cseréje, a társintézetben végzett munkája, valamint a tudományos kiadványok, publikációk és módszertani irodalom kölcsönös megismerése.

Említésre méltó az az őszinte személyi és munkakapcsolat, amely az Odesszai Műszövetgyár és a Szegedi Textilművek dolgozói között jött létre. A két gyár kollektívája évenként kicseréli tapasztalatait. A termelés hatékonyságának növelése érdekében többek között a következő kérdéseket vitatták meg: a termelőmunka tudományos megszervezése, a munkatermelékenység növekedésének módjai, a termelés technológiája, a fiatal szakemberek képzése, új fajta szövetek termelésének bevezetése, az úttörőtáborok munkájának megszervezése, a termelés és az iskola kapcsolata stb.

Az Odesszai Műszövetgyár Mitkov művezető komszomolista szövőbrigádja szocialista versenyre hívta ki a Szegedi Textilművek Dimitrov brigádját. A testvérvállalatok egymás vállalásaival is megismerkedtek.

Az Odesszai Kábelgyár kollektívája szoros termelési kapcsolatot tart fenn Budapest és Szeged kábelgyári dolgozóival, rendszeresen kicserélik a munka termelékenysége további növelésében, a káderutánpótlás megszervezésében, a munkások és vezetők politikai és gazdasági felkészítésében és a szociológiai kutatásokban szerzett tapasztalataikat.

Termékeny kapcsolatok alakultak ki a Vörös Zászló renddel kitüntetett Odesszai Egyetem és a szegedi József Attila Tudományegyetem között. Ezek a kapcsolatok a 2 évenként megkötött szerződések alapján fejlődnek tovább. A munka értékelése azt bizonyítja, hogy mindkét felsőoktatási intézmény számára hasznos az a tevékenység, amelyet a kémia, a tudományos szocializmus, a mikrobiológia és a fizikai földrajz tanszékek folytatnak. A két intézet között rendszeressé vált a kutatók és az oktatók cseréje.

Az odesszai és a szegedi tanárképző főiskolák közötti kölcsönös kapcsolatok 1968-ban kezdődtek. A pedagógia, pszichológia, a matematika, a biológia és a testnevelés tanszékek között különösen gyümölcsöző az együttműködés.

Mint a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola vendége, megismerkedhetem a magyarországi általános iskolai tanárképzés főbb vonásaival, a gimnáziumi és főiskolai oktató-nevelő munka időszerű problémáival, s arra is lehetőségem nyílik, hogy néhány pedagógiai előadást tartsak. Ez év októberében tapasztalatcsere céljából a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola két oktatója utazik az odesszai Usinszkij Pedagógiai Főiskolára.

A társaság tevékenységében kiemelt helyet foglal el az odesszai felsőoktatási intézményekben tanuló magyar hallgatók eszmeipolitikai nevelése. Ezzel kapcsolatban megemlíthetjük a közös ünnepi megemlékezéseket, a szovjet hallgatók számára rendezett „Ki tud többet Szegedről?" vetélkedőket, az odesszai Szeged utca ünnepét, a magyar hallgatók találkozásait a kijevi magyar konzulátus munkatársaival, valamint a Magyar Népköztársaság állami és pártszerveinek Odesszába érkező képviselőivel.

A Szovjet—Magyar Baráti Társaság Odessza területi és a Csongrád megyei testvérszervezetei között létrejött baráti kapcsolatok állandóan erősödnek. A társaság a legjobb kollektívák tapasztalatainak összegezését és népszerűsítését folyamatos feladatának tekinti.

Harmadízben vagyok Szegeden. 1967-ben abban a szerencsében részesültem, hogy kétszer látogathattam el Szegedre: először az Odessza terület pártküldöttsége tagjaként, másodszor pedig, mint a tanárképzés kérdéseivel foglalkozó szimpózium résztvevője. A tanárképzés kérdései nálunk is időszerűek, mert a pedagógusfoglalkozás a legnépesebbek egyike. Meggyőződésem, hogy a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán olyan tapasztalatokat fogok szerezni, amelyeket mi is jól felhasználhatunk pedagógiai gyakorlatunkban.

H. R. ILJICSNYINA
professzor, az SZMBT
Odessza területi
szervezetének elnökhelyettese

ÜTÖTT AZ ÓRA. Jelképnek is tekinthető az óra számlapja, s az idő, ami arról leolvasható. Ütött a cárizmus utolsó órája. Munkások, parasztok és katonák rohammal vették be a Téli Palotát

CSOPORTKÉP GYŐZTESEKKEL. Az Októberi Forradalom főhadiszállásának, a Szmolnij palotának lépcsőjén készült ez a kép. Putyilov gyári munkások és katonák állnak a sikeres akció után a lépcsőkön

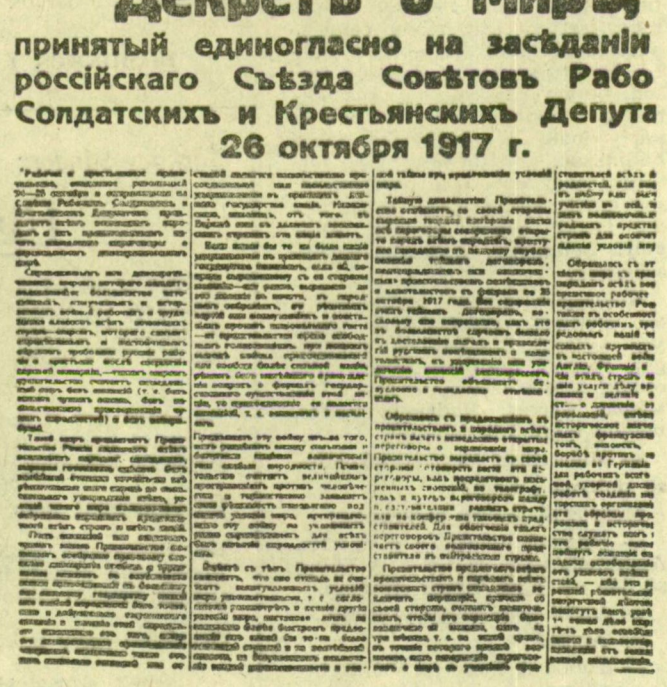

Декретъ о мирѣ,
принятый единогласно на засѣданіи
россійскаго Съѣзда Совѣтовъ Рабо
Солдатскихъ и Крестьянскихъ Депута
26 октября 1917 г.

A BÉKE DEKRÉTUMA. 1917. november 9-én (régi időszámítás szerint október 27-én) a szovjetek lapja, az Izvesztyija első oldalán közölte a békéről szóló dekrétum szövegét